

А. Шумилова

Влияние бизнес концепции на процесс реструктуризации предприятия

В статье рассматриваются известнейшие бизнес концепции, которые являются неотъемлемой частью процесса реформирования современных предприятий. Предлагается группирование бизнес концепций. Особое внимание отводится концепциям виртуальной организации; бенчмаркингу, сбалансированной системе показателей, бережливому производству, учета расходов по видам деятельности. Предлагается использование в процессе реструктуризации некоторых бизнес-концепций.

A. Shumilova

Influencing business of conception on the process of restructuring of enterprise

In the article are considered most known business of conception, which are inalienable part of process of reformation of modern enterprises. Grouping is offered business of conceptions. The special attention is taken to conceptions of virtual organization; benchmarking, to the balanced system of indexes, thrifty production, consideration of charges on the types of activity. The use in the process of restructuring of some business-conceptions is offered.

Одержано 27.11.09

УДК 658.15

Л.А. Лахтіонова, доц., канд. екон. наук

Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана», м. Київ

Економічна категорія «фінансова стійкість» в сучасному фінансовому аналізі підприємницької діяльності

Анотація: розглянуто поняття фінансової стійкості суб'єктів господарювання, надано критичну оцінку різним точкам зору щодо її сутності, запропоновано та обґрунтовано удосконалене визначення даної економічної категорії в сучасному фінансовому аналізі на макрорівні.

фінансова стійкість, фінансовий аналіз, суб'єкт господарювання, операційна діяльність, інвестиційна діяльність, фінансова діяльність

В умовах глобалізації економіки на фоні існуючої світової та вітчизняної фінансової кризи одною із важливими умов в забезпеченні успішної підприємницької діяльності різних господарюючих суб'єктів є наявність їхньої фінансової стійкості. На сьогодні існують різні підходи до аналізу фінансової стійкості господарюючих суб'єктів. Але технологія аналітичних досліджень залежить передусім від самого поняття даної економічної категорії, його сутності. У світовій [1, 2, 4, 8, 11- 13, 16, 22, 23, 35, 39, 42, 44, 46, 47, 49, 50] та вітчизняній [3, 5 – 7, 9, 10, 14, 15, 17 – 21, 24 – 34, 36 - 38, 40, 41, 43, 46, 48] теорії та практиці економічного аналізу, фінансового аналізу та аналізу фінансової звітності не існує єдиної точки зору щодо сутності фінансової стійкості. Тому тема дослідження є актуальною.

Метою статті є розкриття та уточнення поняття фінансової стійкості в сучасних умовах господарювання на фоні існуючої світової та вітчизняної фінансової кризи та процесів глобалізації економіки.

В зв'язку з цим розв'язуються наступні завдання:

- ознайомлення з думками різних вчених-аналітиків стосовно поняття «фінансова стійкість» та виділення певних їх груп;
- викриття дискусійних питань та надання критичної оцінки існуючим різним точкам зору щодо поняття «фінансова стійкість»;
- обґрунтування власної точки зору щодо економічної категорії «фінансова стійкість» в сучасному фінансовому аналізі та удосконалення даного поняття.

Можна виділити наступні групи думок різних вчених-аналітиків та наявність дискусійних питань стосовно визначення фінансової стійкості (табл. 1).

Таблиця 1 - Групи думок стосовно визначення фінансової стійкості суб'єкта господарювання та наявність дискусійних питань

№	Автори	Визначення фінансової стійкості
1.	Ковальов В.В, 2001 р. Цал-Цалко Ю.С., 2002 р.; Меєв В.О., 2003 р.; Бурак П.Ю., Римар М.В., Беєв М.Т., Карпінський Б.А., Майор О.В., Максимів Л.І., Савчук О.Я., Савчук Н.В., 2004 р.; Білик М.Д., 2005 р.; Ковальов В.В., Волкова О.М., 2007 р. Кіндрацька Г.І., Білик М.Г., Загородній А.Г., 2006 р.; Ізмайлова К.В., 2007 р.; Старостенко Г.Г., Мірко Н.В., 2006 р. Гіляровська Л.Т., 2003 р.; Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств, затверджені Центральною спілкою споживчих товариств України від 28.07.2006 р.; Методичні рекомендації щодо виявлення ознак не платоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджені наказом Міністерством економіки України від 19 січня 2006 року № 14 із змінами і доповненнями, внесеними наказом Міністерства економіки України від 6 березня 2006 року № 81 Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затверджене наказом Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України від 26 січня 2001 року N 49/121., зареєстроване в Міністерстві юстиції України 8 лютого 2001 р. за N 121/5312 ; Методичні рекомендації щодо підготовки аудиторського висновку при перевірці відкритих акціонерних товариств та підприємств - емітентів облігацій (крім комерційних банків), схвалені Аудиторською палатою України, протокол засідання Аудиторської палати України від 23 лютого 2001 р. N 99.	Це одна з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства Вказують на це визначення як на фінансову стабільність Вказують на це визначення і як на фінансову стабільність цілеспрямована риса фінансового аналізу Вказується на складові аналізу фінансового стану – аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) Вказується на складові аналізу фінансового стану – аналіз платоспроможності (фінансової стійкості)

Продовження таблиці 1

2.	Савицька Г.В., 2000 р., 2005 р.	Здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у зовнішньому і внутрішньому середовищі, яке змінюється; що гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість в межах припустимого рівня ризику
3.	Козак В.Г., Козак Г.Я., 2000 р.; Чечевіцина Л.М., Чуєв І.М., 2006 р. Фролова Т.О., 2005 р.	Співвідношення вартості матеріальних оборотних засобів і величини власних та позикових джерел формування Забезпеченість запасів і витрат різними видами джерел фінансування
4.	Ковальов В.В., 2001 р.	Зводить до сутності оцінки фінансової стійкості підприємства - здатності підприємства відповідати по своїм довгостроковим фінансовим зобов'язанням.
5.	Лахтіонова Л.А., 2001 р., 2004 р., 2005 р.; Шеремет О.О., 2005 р.; Дєєва Н.М., Дедіков О.І., 2007 р. Салига С.Я., Даций Н.В., Корецька С.О., Нестеренко Н.В., Салига К.С., 2006 р.; Шморгун Н.П., Головка І.В., 2006 р.	Це такий стан фінансових ресурсів, за якого суб'єкт господарювання, вільно маневруючи грошовими коштами, здатний шляхом ефективного їх використання забезпечити безперервний процес виробничо-торговельної діяльності, а також витрати на його розширення та оновлення. Але вживають термін «фінансова стабільність» і не використовують термін «фінансова стійкість» Але вживають термін «фінансова незалежність». Продовжують кінець визначення словами «тобто задовольняє потребам розвитку підприємства і відповідає вимогам зовнішнього середовища»
6.	Ковальов А.І., Привалов В.П., 2001 р. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств, затверджені Центральною спілкою споживчих товариств України від 28.07.2006 р.	Тобто фінансова незалежність підприємства — здатність маневрувати власними коштами, достатня фінансова забезпеченість безперебійного процесу діяльності. характеризується забезпеченістю підприємства власним капіталом, його розміщенням і використанням. Поряд з поняттям фінансової стійкості вживає термін «фінансова стабільність і вказує основні ознаки фінансової стабільності підприємства: фінансова стійкість, рентабельність, платоспроможність, кредитоспроможність, ліквідність і ділова активність.

Продовження таблиці 1

7.	Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затверджене наказом Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України від 26 січня 2001 року N 49/121., зареєстроване в Міністерстві юстиції України 8 лютого 2001 р. за N 121/5312; Методичні рекомендації щодо підготовки аудиторського висновку при перевірці відкритих акціонерних товариств та підприємств - емітентів облігацій (крім комерційних банків), схвалені Аудиторською палатою України, протокол засідання Аудиторської палати України від 23 лютого 2001 р. N 99); Методичні рекомендації щодо виявлення ознак не плато- спроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджені наказом Міністерством економіки України від 19 січня 2006 року № 14 із змінами і доповненнями, внесеними наказом Міністерства економіки України від 6 березня 2006 року № 81); Чопозова А.І., Демченко І.А., 2008 р.	не надається поняття фінансової стійкості, але розкривається через її аналіз, а саме: аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства здійснюється за даними балансу підприємства, характеризує структуру джерел фінансування ресурсів підприємства, ступінь фінансової стійкості і незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування діяльності. не вказується поняття фінансової стійкості, але розглядаються показники фінансової стійкості; не застосовують поняття фінансової стійкості, а вказують на показники структури сукупного капіталу
8.	Ізмайлова К.В., 2001 р., 2007 р.	Ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використання. Цей ступінь незалежності можна оцінювати за різними критеріями: - рівнем покриття матеріальних обігових коштів (запасів) стабільними джерелами фінансування; - платоспроможністю підприємства (його потенційною спроможністю покрити термінові зобов'язання мобільними активами); - часткою власних або стабільних джерел у сукупних джерелах фінансування.
9.	Бочаров В.В., 2002. р. Шило В.П., Верхоглядова Н.І., Ільїна С.Б., Темченко А.Г., Брадул О.М., 2005 р.	це такий стан його грошових ресурсів, який забезпечує розвиток підприємства переважно за рахунок власних засобів при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності при мінімальному рівні підприємницького ризику. Характеризується стабільним перевищенням доходів над витратами, вільним маневруванням грошовими коштами та ефективним їх використанням в процесі поточної (операційної) діяльності. Характеризується стабільним перевищенням прибутків над витратами, вільним маневруванням грошових коштів і ефективним їх використанням в процесі поточної діяльності.

Продовження таблиці 1

9.	Тарасенко Н.В., 2006 р.; Костирко Р.О., 2007 р.	це такий стан фінансових ресурсів, їх розподілу та використання, який забезпечує діяльність підприємства (розвиток організації) на основі збільшення прибутку, платоспроможність та кредитоспроможність підприємства в умовах допустимого рівня ризику
10.	Абрютіна М.С., 2002 р.; Крейніна М.Н., 2001 р.	це стабільність фінансового стану підприємства, що забезпечується достатньою часткою власного капіталу в складі джерел фінансування.
11.	Коробов М.Я., 2002 р.	Характеризує стан, рух і розміщення фінансових ресурсів, ... включає: - прибутковість (рентабельність) діяльності підприємства; - наявність і динаміку основних та оборотних коштів; - раціональність розміщення (використання) власних і залучених фінансових ресурсів (основних і оборотних коштів); - ступінь фінансової незалежності підприємства (фінансової автономії); - ліквідність і платоспроможність.
12.	Павловська О.В., 2002 р.; Фролова Т.О., 2005 р.	Відображення стабільного перевищення доходів над витратами, забезпечує вільне маневрування грошовими коштами підприємства та завдяки ефективному їх використанню сприяє безперервному процесу виробництва і реалізації продукції.
13.	Цал-Цалко Ю.С., 2002 р.	Це стан активів підприємства, що гарантує йому достатню платоспроможність. Передбачає те, що ресурси, вкладені у підприємницьку діяльність, повинні окупитись за рахунок грошових надходжень від господарювання, а одержаний прибуток забезпечувати самофінансування і незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування майна (активів). Поряд з фінансовою стійкістю надається поняття фінансової стабільності. Фінансова стабільність залежить від структури зобов'язань підприємства і характеризується співвідношенням власного і залученого капіталу.
14.	Мец В.О., 2003 р.; Буряк П.Ю., Римар М.В., Бець М.Т., Карпінський Б.А., Майор О.В., Максимів Л.І., Савчук О.Я., Савчук Н.В., 2004 р.	Не використовують поняття фінансової стійкості, а вказують на фінансову стабільність, яка пов'язана з рівнем залежності від кредиторів та інвесторів і характеризується співвідношенням власних і залучених коштів. Сутність фінансової стабільності зводять до показників ліквідності та платоспроможності, рентабельності, ефективності управління, ділової активності

Продовження таблиці 1

15.	Конєва М.І., 2003 р.	Зводить поняття фінансової стійкості тільки до поняття фінансово стійкого господарюючого суб'єкта, який за рахунок власних коштів покриває засоби, вкладені в активи (основні фонди, нематеріальні активи, оборотні засоби), не допускає невиправданої дебіторської та кредиторської заборгованості і розраховується у терміни за своїми зобов'язаннями.
16.	Гіляровська Л.Т., 2003 р.	Надає через ступінь фінансової стійкості – співвідношення вартості або всіх активів організації, або тільки оборотних активів чи головної складової – матеріально-виробничих запасів і затрат з величиною (вартістю) власного та/або позикового капіталу як головних джерел їх формування.
17.	Прокопенко І.Ф., Ганін В.І., Петряєва З.Ф., 2004 р.; Прокопенко І.Ф., Ганін В.І., Москаленко В.В., 2006 р.; Прокопенко І.Ф., Ганін В.І., 2008 р.	Визначається ефективним формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів.
18.	Мних Є.В., 2005 р.; Старостенко Г.Г., Мірко Н.В., 2006 р.	Визначається раціональною забезпеченістю потреб підприємства фінансовими ресурсами для ефективної діяльності в ринкових умовах
19.	Нестеренко Ж.К., Череп А.В., 2005 р.	Це певний стан розрахунків підприємства, який гарантує його постійну платоспроможність
20.	Костенко Т.Д., Підгора Є.О., Рижиков В.С., Панков В.А., Герасимов А.А., Ровенська В.В., 2005 р.	Не використовують поняття фінансової стійкості, а вказують на фінансову стабільність - це надійно гарантована платоспроможність у звичайних умовах господарювання й випадкових змін на ринку.
21.	Білик М.Д., 2005 р.	це такий стан фінансових ресурсів підприємства, за якого раціональне розпорядження ними є гарантією наявності власних коштів, стабільної прибутковості та забезпечення процесу розширеного відтворення. <u>Фінансова стійкість</u> - один із головних чинників, що впливає на досягнення підприємством фінансової рівноваги та фінансової стабільності. Розрізняє поняття фінансової стійкості та фінансової стабільності (спроможність підприємства досягати стану фінансової рівноваги при збереженні достатнього ступеня фінансової стійкості та зберігати цей стан у довгостроковій перспективі при ефективному управлінні фінансами).

Продовження таблиці 1

22.	<u>Ковальчук М.І., 2005 р.</u>	Відображує такий стан активів і пасивів підприємства, який дає змогу вільно розпоряджатися власним капіталом, грошовими коштами та їх еквівалентами, ефективно використовувати всі ресурси, забезпечує безперервний процес виробничої, комерційної та фінансової діяльності, відтворення і розширення виробництва. Ототожнює поняття фінансової стабільності та фінансової стійкості.
23.	<u>Кіндрацька Г.І.,</u> <u>Білик М.Г.,</u> <u>Загородній А.Г., 2006 р.</u>	Забезпеченість запасів підприємства стійкими джерелами їх формування, гарантована платоспроможність, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і поведінки партнерів.
24.	Мошенський С.З., Олійник О.В., 2007 р.	Платоспроможність в часі з дотриманням умови фінансової рівноваги між власними та залученими джерелами
25.	Строченко Н.І., 2007 р.	Ототожнює поняття фінансового стану та фінансової стійкості, наприклад, вказує та розглядає чотири типи фінансового стану, а не фінансової стійкості
26.	Подольська В.О., Яріш О.В., 2007 р.	Не надають поняття фінансової стійкості, але аналізують її.
27.	Колаас Б., 1997 р. Карлін Т.Р., Макмін А.Р., 2001 р.); МакКензі Венді, 2003р., 2006р.; Хіггінс, С. Роберт, 2007 р.; Етріл П., Маклейні Е., 2007 р.; Чопозова А.І., Демченко І.А., 2008 р.	Не вживають поняття фінансової стійкості, але під нею розуміють: - заборгованість; - ліверидж – (залучення коштів) як співвідношення між зобов'язаннями та власним капіталом; - довго- та середньострокову платоспроможність, тобто чи в змозі компанія виконати свої довгострокові зобов'язання; - фінансовий «важіль» (борговий потенціал компанії) як показник відношення позикового капіталу до власного капіталу; - боргове навантаження; - показники структури сукупного капіталу
28.	Берстайн Л.А., 2002 р	структура капіталу і довгострокова платоспроможність (під якими розуміє фінансову стійкість), а саме: розділяє поняття ліквідності та структури капіталу і довгострокової платоспроможності
29.	Ковальов В.В., Ковальов Віт. В., 2008 р.	Здатність підприємства підтримувати цільову структуру джерел фінансування

З урахуванням зазначених дискусійних питань у визначенні фінансової стійкості в таблиці 1, на особисту точку зору автора даної статті, вважається за доцільне надати наступне визначення: **фінансова стійкість суб'єкта господарювання – це такий стан**

фінансових ресурсів, за якого суб'єкт ринкової та змішаної економіки, вільно маневруючи грошовими коштами, здатний шляхом ефективного їх використання забезпечити безперервні процеси своєї операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, а також витрати на їх розширення та оновлення, появу нових їх напрямків та складових.

Обґрунтування такої точки зору полягає в наступному:

- **по-перше**, це стан саме **фінансових** ресурсів, бо мова йде про ресурсну фінансову стійкість. Тому обов'язково необхідно вказати на те, що це стан саме фінансових ресурсів (і ні в якому разі це не стан всіх активів або стан активів та пасивів, як на це вказують інші вчені);

- **по-друге**, це саме **стан** фінансових ресурсів, бо рівень або тип фінансової стійкості може бути різним, в залежності від того, в якому стані знаходяться фінансові ресурси (і ні в якому разі це не просто формування та використання фінансових ресурсів або просто раціональне розпорядження фінансовими ресурсами, як це зазначається в інших визначеннях);

- **по-третє**, господарюючий суб'єкт **повинен вільно маневрувати грошовими коштами при певному стані фінансових ресурсів** і на це робиться посилення у визначенні. Слід зауважити, що до фінансових ресурсів поряд з грошовими коштами відносяться і фінансові вкладення;

- **по-четверте**, суб'єкт ринкової економіки **повинен використовувати грошові кошти на забезпечення безперервної своєї діяльності, яка** на сьогодні за сучасним світовим та вітчизняним розподілом згідно до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності та національних стандартів бухгалтерського обліку **складається із процесів операційної, фінансової та інвестиційної діяльності як головних її видів.** Тому обов'язково необхідно в сучасному трактуванні даного поняття вказати на дані сучасні складові види діяльності господарюючих суб'єктів ринкової економіки; а не вказувати тільки операційну діяльність, як на це наголошують інші вчені, або за старою термінологією - на виробничо-торгівельну діяльність, як наголошувала раніше і сама автор даної статті поряд з іншими науковцями;

- **вп'яте**, категорія фінансової стійкості пов'язане не лише із використанням грошових коштів на забезпечення тільки безперебійних вже склавшихся процесів операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, але, також, і на **забезпечення їх розширення** (збільшення обсягів за рахунок більшої кількості робочої сили, устаткування, розширення виробничих площ та ін.) **та оновлення** (збільшення обсягів за рахунок тієї ж кількості працюючих, але вже більш кваліфікованих, тієї ж кількості устаткування, але вже більш сучасного та продуктивного та ін.), тому це обов'язково повинно бути включено у визначення;

- **вшосте**, ринкові умови господарювання, постійне існування жорсткої конкуренції та економічних ризиків призводять до того, що господарюючі суб'єкти, навіть прибуткові, можуть дещо змінювати напрямок своєї діяльності, наприклад, відходити від виробництва одних видів продукції до інших, більш прибуткових, від одних видів надання послуг до інших, більш рентабельних, від виконання одних видів робіт до інших, більш доходних; переходити з однієї галузі в іншу та використовувати інші комбінації та варіанти зміни своєї діяльності. У зв'язку з цим в сучасному визначенні фінансової стійкості обов'язково необхідно робити на це посилення, тому і вказується **на появу нових напрямків та складових процесів операційної, фінансової та інвестиційної діяльності;**

- **всьоме**, у деяких визначеннях вказується на ринкові умови господарювання суб'єктів економіки через вказівку на невизначеність або існування

певних ризиків. На особисту точку зору, введення в поняття фінансової стійкості суб'єкта господарювання терміна «суб'єкт ринкової економіки» само по собі вже відображає ринкові умови господарювання з усіма характерними їх рисами. Тому недоцільним є подальша вказівка на умови невизначеності та існування ризиків;

- **по-восьме**, ряд авторів пов'язують поняття платоспроможності та фінансової стійкості. Так, платоспроможність господарюючого суб'єкта:

- виступає зовнішньою ознакою фінансової стійкості (В.В. Бочаров [4]);

- включається до показників фінансової стійкості (М.Я. Коробов [17], М.І. Конєва [9]);

- виступає зовнішнім проявом фінансової стійкості (Л.Т. Гіляровська [49]; Л.М. Чечевіцина, І.М. Чуєв [44]; І.Ф. Прокопенко, В.І. Ганін, В.В. Москаленко; [32 – 34])

- це фінансова стабільність (Т.Д. Костенко, Є.О. Підгора, В.С. Рижигов, В.А. Панков, А.А. Герасимов, В.В. Ровенська [7]);

- якщо вона гарантована, то це фінансова стійкість (Г.І. Кіндрацька, М.Г. Білик, А.Г. Загородній [10]).

Деякі, особливо іноземні вчені далекого зарубіжжя взагалі не вживають термін «фінансова стійкість», а наголошують на дослідженні довго та середньострокової платоспроможності (МакКензі Венді [22, 23], Л.А. Берстайн [2], що у вітчизняному розумінні означає саме фінансову стійкість.

Слід зауважити, що різні автори по-різному трактують поняття платоспроможності і часто ототожнюють з поняттям ліквідності, як це вже було розглянуто в особистих попередніх дослідженнях автора даної статті. На особисту точку зору, ці поняття не можна змішувати між собою, вони з різних боків характеризують фінансовий стан суб'єктів економіки і тому не можна включати його у визначення фінансової стійкості, як це роблять інші вчені;

- **вдєв'яте**, деякі вчені, і насамперед це стосується іноземних вчених далекого зарубіжжя, також не вживають взагалі термін «фінансова стійкість», а застосовують поняття - заборгованість (Б. Колапс [16]), ліверидж – (залучення коштів) як співвідношення між зобов'язаннями та власним капіталом (Т.Р. Карлін Т.Р., А.Р. Макмін А.Р. [8]); фінансовий «важіль» (борговий потенціал компанії) як показник відношення позикового капіталу до власного капіталу (Роберт С. Хіггінс [42]); боргове навантаження (П. Етріл, Е. Маклейні [41]; структура сукупного капіталу (А.І. Чопозова, І.А. Демченко [45]).

Безумовно, що в аналізі фінансової стійкості мова в першу чергу йде про аналіз структури пасиву балансу або джерел фінансування діяльності суб'єкта господарювання, але не тільки. Поняття фінансової стійкості є набагато ширшим ніж просто заборгованість. І показники, що характеризують фінансову стійкість, стосуються не лише заборгованості.

Такі пропозиції автора були схвалені на Міжнародній науково-практичній конференції «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит в епоху глобальних змін», яка відбулася в ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана» 23 жовтня 2009 р. [50].

Таким чином, за результатами проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

- з урахуванням викриття та розв'язання дискусійних питань стосовно економічної категорії фінансової стійкості уточнено дане поняття, а саме: **фінансова стійкість суб'єкта господарювання – це такий стан фінансових ресурсів, за якого суб'єкт ринкової та змішаної економіки, вільно маневруючи грошовими коштами, здатний шляхом ефективного їх використання забезпечити безперервні процеси**

свої операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, а також витрати на їх розширення та оновлення, появу нових їх напрямків та складових:

- запропоноване уточнене визначення фінансової стійкості суб'єкта господарювання в найбільшій мірі відповідає її сутності в сучасному ринковому та змішаному середовищі в умовах глобалізації економіки на фоні світової та вітчизняної фінансової кризи та водночас розкриває її значення.

Список літератури

1. Абрютин М.С. Финансовый анализ коммерческой деятельности: Учеб. пособ. – М.: Изд-во «Финпресс», 2002. – 176с.
2. Бернстайн Л.А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация: Пер. с англ. / Науч. ред. перевод. чл.-кор. РАН И.И. Елисеева. Гл. ред. серии проф. Я.В.Соколов. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 624с.
3. Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2005. – 592с.
4. Бочаров В.В. Финансовый анализ. – Санкт-Петербург: Питер, 2002. – 240с.
5. Деева Н.М., Дедіков О.І. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К: ЦУЛ, 2007. – 328с.
6. Економічний аналіз: Навч. посіб. / М.А.Болух, В.З.Бурчевський, М.І.Горбаток, та ін.; За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г.Чумаченка. – Вид. 2-е, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2003. – 556с.
7. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: Навч. посіб. – К.: ЦНЛ, 2005. – 400с.
8. Карлин Т.Р., Макмин А.Р. Анализ финансовых отчетов (на основе GAAP): Учебник. – М. ИНФРА-М, 2001. – 448с.
9. Калина А.В., Конева М.И., Ященко В.А. Современный экономический анализ и прогнозирование (микро- и макроуровень): Учеб.-метод. пособ. – 3 – е изд., перераб. и доп. – К.: МАУП, 2003. – 416с.
10. Кіндрацька Г.І., Білик М.Г., Загородній А.Г. Економічний аналіз: теорія і практика: Підручник / За ред. проф. А.Г.Загороднього. – Львів: «Магнолія Плюс», 2006. – 428с.
11. Ковалев В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 560с.
12. Ковалев А.И., Привалов В.П. Анализ финансового состояния предприятия. – М.: Центр экономики и маркетинга, 2001. – 256с.
13. Ковалев В.В., Ковалев Вит. В. Анализ баланса или как понимать баланс: Учеб. практ. пособие. – М.: Проспект, 2008. – 448с.
14. Ковальчук М.І. Економічний аналіз діяльності підприємств АПК: Підручник. – К.: КНЕУ, 2005. – 390с.
15. Козак В.Г., Козак Г.Я. Аналіз фінансового стану акціонерного товариства. – К.: Аграрна наука, 2000. – 172с.
16. Коласс Б. Управление финансовой деятельностью предприятия. Проблемы, концепции и методы: Учеб. пособ. / пер. с франц. под ред. проф. Я.В. Соколова. – М.: Финансы, ЮНИТИ, 1997. – 576с.
17. Коробов М.Я.Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посіб. – 3-вид., перероб і доп. - К.: Т-во «Знання», КОО, 2002. – 294с.
18. Костыко Р.А. Финансовый анализ: Учеб. пособ. - Х.: Фактор, 2007. – 784с.
19. Лахтіонова Л.А. Поняття фінансової стійкості суб'єктів господарювання. - Міжнародна науково-практична конференція «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит в епоху глобальних змін». 23 жовтня 2009 р. – К.: КНЕУ, ФПБАУ, 2009. – 582с.
20. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: Монографія. – К.: КНЕУ, 2001. – 387с.
21. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2005. – 365с.
22. МакКензі, Венді. Посібник Financial Times з аналізу та використання фінансової звітності: Пер. з англ. – К.: Всеуито; Наукова думка, 2003. – 283с.
23. МакКензі Венді. Использование и интерпретация финансовой отчетности: Пер. с англ. – Днепропетровск: Баланс-Клуб Бизнес Букс, 2006. – 600с.
24. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств, затверджені Центральною спілкою споживчих товариств України від 28.07.2006 р.
25. Методичні рекомендації щодо підготовки аудиторського висновку при перевірці відкритих акціонерних товариств та підприємств - емітентів облігацій (крім комерційних банків), схвалені

- Аудиторською палатою України, протокол засідання Аудиторської палати України від 23 лютого 2001 р. N 99.
26. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджені наказом Міністерством економіки України від 19 січня 2006 року № 14 із змінами і доповненнями, внесеними наказом Міністерства економіки України від 6 березня 2006 року № 81.
27. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник: 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 472с.
28. Мошенський С.З., Олійник О.В. Економічний аналіз: Підручник / За ред. д.е.н., проф., Заслуженого діяча науки і техніки України Ф.Ф.Бутинця. – 2-вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2007. – 704с.
29. Нестеренко Ж.К., Череп А.В. Економічний аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства: Навч. посіб. – К.: ЦНЛ, 2005. – 122с.
30. Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2002. – 388с.
31. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затверджене наказом Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України від 26 січня 2001 року N 49/121., зареєстроване в Міністерстві юстиції України 8 лютого 2001 р. за N 121/5312.
32. Прокопенко І.Ф., Ганін В.І. Методика і методологія економічного аналізу: Навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2008. – 430с.
33. Прокопенко І.Ф., Ганін В.І., Петряєва З.Ф. Курс економічного аналізу: Підручник / За ред. І.Ф.Прокопен-ка. – Харків: Легас, 2004. – 384с.
34. Прокопенко І.Ф., Ганін В.І., Москаленко В.В. Аналіз фінансово-господарської діяльності із застосуванням ПК. – К.: ЦНЛ, 2006. – 336с.
35. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: 4-е изд., перераб. и доп. - Минск: ТОВ «Новое знание», 2000. – 688с.
36. Салига С.Я., Даций Н.В., Корецька С.О., Нестеренко Н.В., Салига К.С. Фінансовий аналіз: Навч. посіб.. – К.: ЦНЛ, 2006. – 210с.
37. Старостенко Г.Г., Мірко Н.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – ЦНЛ, 2006. – 224с.
38. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз. Навч. посіб. - Львів: «Новий світ - 2000», 2006. – 344с.
39. Уолш Кьяран. Ключові фінансові показники. Аналіз та управління розвитком підприємства: пер. з англ. – К.: Всеуweit; Наукова думка, 2001. – 367с.
40. Фінансово-економічний аналіз: Підручник / Бурак П.Ю., Римар М.В., Бець М.Т. та ін. Під заг. ред. П.Ю.Буряка, М.В.Римара. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 528с.
41. Фролова Т.О. Фінансовий аналіз: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч – К.: Вид-во Европ. ун-ту, 2005. – 253с.
42. Хиггинс, Роберт С. Финансовый анализ: инструменты для принятия бизнес- решений. : Пер. с англ. – М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2007. – 464с.
43. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. посіб. – 2-вид, перероб. і доп. – К.: ЦУЛ, 2002. – 360с.
44. Чечевицина Л.Н. Анализ финансово-хозяйственной деятельности: Учеб. пособ. / Л.М. Чечевицина, И.Н. Чуев. – 3-е5 изд., доп. и перераб. – Ростов – н/Д: Феникс, 2006. – 384с.
45. Чопозова А.И. Методика финансового анализа: теория и практика: Учеб. пособ. / А.И. Чопозова, И.А. Демченко. М.: Финансы и статистика; Ставрополь: АГРУС, 2008. – 136с.
46. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2005. – 196с.
47. Шеремет А.Д. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия: Учебник. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 357с.
48. Шморгун Н.П., Головка І.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб – К.: ЦНЛ, 2006. – 528с.
49. Экономический анализ: Учебник / Под. общ. ред. Л.Т. Гиляровской. -2-е изд., доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 615с.
50. Этрилл П. Финансы и бухгалтерский учет для неспециалистов / Питер Этрилл, Эдди Маклейни: Пер. с англ. – 2-е изд. – М.: Альпини Бизнес Букс, 2007. – 512с.

Л. Лахтионова

Экономическая категория «финансовая стойкость» в современном финансовом анализе предпринимательской деятельности

Рассмотрено понятие финансовой устойчивости субъектов хозяйствования, дана критическая оценка различным точкам зрения ее сущности, предложено и обосновано усовершенствованное определение данной экономической категории в современном финансовом анализе на микроуровне.

L. Lakhtionova

An economic category is «financial firmness» in the modern financial analysis of entrepreneurial activity

The concept of financial stability of subjects of economic activity is considered. A critical evaluation to the different points of view is given in relation to its essence. Offered and grounded improvement of determination of this economic category in a modern financial analysis on microlevel.

Одержано 27.11.09

УДК 338.24:330.342+334.722.8.(477)

І.Г. Давидов, канд. екон. наук

Кіровоградській кібернетико-технічний коледж

Вплив приватизації на соціальне розшарування суспільства

Питання ефективності приватизаційних процесів є одним з найбільш дискусійних в економічній науці. Це не є випадковим. Складність, багатогранність і суперечливість процесу приватизації в тих умовах, які мають місце в Україні, виключають можливість однозначної оцінки ефективності приватизації в цілому. Тим не менш, управління процесом приватизації повинне вибирати найбільш оптимальні варіанти приватизації і швидко реагувати на небажані наслідки (економічні і соціальні) зміни форм власності.

приватизація, соціальна політика, ринок праці

Постановка проблеми. Проведення приватизації суттєвим способом вплинуло на рівень та характер зайнятості в Україні. Відомо, що всі критики соціалістичної системи були змушені визнавати стабільність зайнятості в СРСР як чинника привабливості всієї системи соціалізму. Гарантії зайнятості примушували громадян сприймати низьку зарплату, незадовільну якість товарів та інші негаразди, властиві соціалістичному суспільству. Стрімке зростання безробіття в Україні, яке почалося з 1996 року, було обумовлене двома основними причинами: спадом обсягів виробництва, пов'язаного з розривом традиційних господарських зв'язків в межах СРСР та труднощами структурної перебудови економіки України внаслідок переходу до ринкової економіки. Внаслідок цього питання зайнятості стало однією з найбільш гострих проблем процесу приватизації. Значний вклад в вирішення визначеної проблеми внесли :Богачов С. Д.Гелбрейт, В. Семенюк, Доценко Н., Гаврилишин Б.Д., Гальчинський А.С., Геєць В.М., Мочерний С.В., Пасхавер О.Й., Черняк В.К., Чухно А.А..

Постановка завдання